

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Чынгыз Авазович Мырзабековдун өтүнүчүн өндүрүшкө
кабыл алуудан баш тартуу жөнүндө

2019-жылдын 27-февралы

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: К. Абдиев, Ч.О. Осмонова, А.О. Нарынбекова, сот отурумунун катчысы С.А. Джолгокпаеванын катышуусу менен жаран Ч.А. Мырзабековдун өтүнүчүн карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2019-жылдын 21-январында Ч.А. Мырзабековдун Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексинин 86-беренесинин 4-бөлүгүн жана Кыргыз Республикасынын «Сот аткаруучулардын статусу жөнүндө жана аткаруу өндүрүшү тууралуу» Мыйзамынын 93-беренесинин 2-бөлүгүн Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2, 3-бөлүктөрүнө карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Кайрылуучу өз өтүнүчүндө сот, алименттин өлчөмүн аныктоо жана аны өндүрүү тууралуу сот актысын кабыл алууда Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексин жетекчиликке алып, алимент төлөөчүнүн эмгек акысынын бир балага 25%, эки балага 33%, үч же андан көп балага 50% өлчөмүндө алимент өндүрүлсүн деп чечерин, ал эми алимент төлөөчү жумушсуз болсо,

алимент ошол жердеги орточо эмгек акынын өлчөмүнө жараша төлөнө турганын белгилеген.

Ч.А. Мырзабековдун пикири боюнча, алименттин өлчөмүн орточо эмгек акынын өлчөмүнө жараша аныктоо алимент төлөөчүнүн, алуучунун жана балдардын укугун бузууда, анткени өлкөнүн ар бир районунун орточо эмгек акысы ар түрдүү болгондуктан, алименттин өлчөмү да ар түрдүү болот.

Арыздануучу өз жүйөлөрүнө негиз катары Кыргыз Республикасынын Конституциясынын үй-бүлө - коомдун негизи, үй-бүлө, ата болуу, эне болуу, балалык - бүткүл коомдун камкордугуна алынат жана мыйзам менен артыкчылыктуу корголот, ар бир бала анын дене-боюнун, акыл эсинин, ички руханий, ыймандык жана социалдык өнүгүүсү үчүн зарыл болгон жашоо деңгээлине укуктуу деп белгилеген 36-беренесин өтүнүчүндө келтирүүдө.

Ошондой эле, арыздануучу Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн үчүнчү абзацына ылайык эч ким жынысы, расасы, тили, майыптуулугу, этноско таандыктыгы, туткан дини, курагы, саясий же башка ынанымдары, билими, теги, мүлктүк же башка абалы, ошондой эле башка жагдайлары боюнча кодулоого алынышы мүмкүн эмес экенин белгилеп, талашылып жаткан ченемдер менен алимент төлөөчүнүн жана аны алуучунун гана эмес, балдардын да укугу бузулуп жатканын айтат.

Андан тышкары, кайрылуу субъекти кошумча далил катары Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин өлкөнүн областтары, райондору жана шаарлары боюнча орточо эмгек акы жөнүндө маалыматын келтирген. Ага ылайык, орточо эмгек акы өлкөнүн аймагына жараша кескин түрдө айырмаланып турат, ал эми арыздануучунун пикири боюнча бала багууга сарпталуучу каражаттардын өлчөмү өлкөнүн бардык аймактарында салыштырмалуу бирдей.

Жогоруда баяндалган жүйөлөрдүн негизинде, арыздануучу Үйбүлө кодексинин 86-беренесинин 4-бөлүгүн жана «Сот аткаруучулардын статусу

жөнүндө жана аткаруу өндүрүшү тууралуу» Мыйзамдын 93-беренесинин 2-бөлүгүн конституциялуу эмес деп таанууну суранууда.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья К. Абдиевдин маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Конституциялык контролдун укуктук маңызы болуп, конституциялык принциптерге жана орнотмолорго каршы коомдук мамилелерди укуктук жөнгө салууну тастыктаган укуктук мүнөздөгү ынандыруучу жүйөлөрдүн болуусунда ченемдик укуктук актылардын же алардын бөлүктөрүнүн Кыргыз Республикасынын Конституциясынын талаптарына ылайык келүүсүн текшерүү саналат.

Ушуга байланыштуу, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамда Конституциялык палатага болгон кайрылууну тариздөөгө жана арыздануучу койгон маселе боюнча анын көз карашын негиздөөгө болгон бир катар талаптар караштырылган (20, 24, 25 жана 28-беренелер).

Жогоруда аталган конституциялык Мыйзамдын 25-беренесинин 3-бөлүгүнүн 9-пунктуна ылайык арыздануучу өз кайрылуусунда ал койгон маселе боюнча көз карашын жана Кыргыз Республикасынын Конституциясынын тиешелү ченемдерине шилтеме келтирүү менен анын укуктук негиздемесин көрсөтүүгө милдеттүү. Бул талап арыздануучунун жүйөлөрү фактологиялык эмес, укуктук мүнөздө болуп, конституциялык орнотмолор менен тутумдук байланышта туруп, жана аны менен талашылып жаткан укук ченеминин жөнгө салуучулук таасиринин конституциялуулугунда анык күмөндүүлүктү пайда кылышы керек дегенди билдирет.

Ал эми Ч.А. Мырзабековдун кайрылуусунун мазмуну укук колдонуучу органдар тарабынан арыздануучу менен талашылып жаткан ченемдин маңызын так эмес түшүнүүдөн пайда болгон укук колдонуу тажрыйбасындагы көйгөйлөр тууралуу күбөлөндүрөт.

Ошентип, арыздануучу, талашылып жаткан ченемдердин аракети Конституциянын 16-беренесинин 2-бөлүгүндө орнотулган кодулоого тыюу салуу кепилдигин бузууда деп ырастайт.

Ошону менен бирге, судьялар коллегиясы Үйбүлө кодексинин 25-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык эгерде балдарды багууга каражаттарды төлөө, ал каражаттардын өлчөмү менен байланышкан маселелер боюнча жубайлардын ортосунда макулдашуу жок болгон учурда, ошондой эле эгерде бул макулдашуу балдардын же жубайлардын биринин кызыкчылыгын бузат деп табылган учурда, сот балдарына ата-энесинин кимисинен жана кандай өлчөмдө алимент чегерилип алынарын аныктоого милдеттүү деп белгилейт.

Демек, талашылып жаткан ченемдер эгер төлөнө турган алименттер балдарды багуунун шарттарына таптакыр өлчөмдөш эмес жана олуттуу жагдайлар бар болсо, сотко сумманы азайтууга же көбөйтүүгө жолто болбойт.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1-пунктуна ылайык эгерде кайрылуу таризи жана мазмуну боюнча ушул конституциялык Мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1-пунктун, 5-бөлүгүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Чынгыз Авазович Мырзабековдун өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

2. Өтүнүч жана ага тиркелген материалдар арыздануучуга кайтарылып берилсин.

3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

К. Абдиев

Ч.О. Осмонова

А.О. Нарынбекова